

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus MAI 2018

Kirikukalender annab meile lehekuu juhtsalmiks Heebrea 11:1. Toomas Pauli tõlkes: „Usk aga on kõige loodetava olemus, alles nähtamatute asjade olemasolu tõestus.“ Peatükk jätkub näidetega inimestest, kes on usus võtnud vastu Jumala ülesande, abi ning järginud Jumala kutset ja juhtimist.

Kirikurahvana elame ülestõusmispühade ajas, veel maikuus püsime pühade lainel: ülestõusmisaja 6. pühapäev – palvepühapäev, südame kõne Jumalaga; ülestõusmisaja 7. pühapäev – Püha Vaimu ootus; nelipüha; kolmainupüha.

Hinges on ülevust, hinges on tänutunnet, kanname endas ja jagame teistega usku, lootust ja armastust. Nagu kevadel ikka, oleme muutusteks valmis. Lihtne on usaldada Jumala töötust ihu ülestõusmisest ja igavesest elus, sest näeme ju oma silmaga, kuidas näilisest surnud viljaterast võrsub uus elu. Looduses küll sügis võtab elujõu ja talv suigutab unele, kuid kevad on täis lootust ning püüdlust valguse poole.

Eesti rahvakalender pakub maikuule mitmeid nimesid: mahlakuu, õiekuu, rõõmukuu, toomekuu, meiukuu, laulukuu, elukuu, külvikuu, nelipühakuu jpm. Küllap nii nagu loodus, on inimesedki kevadel rõõmsad, elevel, täis elujõudu, lootust ning südikust teekäimisel usus.

Kolme aasta eest 1. mail saime olla ajalooündmuse tunnistajateks. Meie silme all, meie osalusel, meie abil, meie heaks, seati ametisse piiskop Tiit Salumäe. Haapsalu oli lipuehtes ning täitunud suure hulga vaimulike vaimsure, eestpalvete ja tänapalvetega. Olgem tänagi tänulikud Jumalale Tema armulikkuse ja helde juhtimise eest.

Käesoleva aasta maikuu „Teeme ära“ talgupäeval vaatame hindavalt ja heaperemehelikult enda ümber ning korrastame ja koristame, sätime korda ja ehitame. Rõõm on lugeda talgute peakorraldajate üleskutset kasutada kihelkonna värve stendide ja teadetetahvlite, aedade, kuuride ja muude rajatiste värvimisel. Meenutame aega saja aasta eest, kui kihelkonnad said valdadeks. Aega, mil kihelkonnakeskusteks olid kirikud ning kirikud olid kogukonna ja riigi võrdsed suhtlemispartnerid. Meenutame aega, mil inimesed ei peljanud kirikusse minna, sest see oli tavaline, iseenesestmõistetav eluosa. Loodan, et ka Haapsalu linnapilti saavad ilmestama linna ainsa kihelkonna – Ridala kihelkonna – värvitriibud.

Õnnistust ja hoidmist nelipühakuul ning palju õnnistust kiriku sünnipäeval!

Ridala kirikuõpetaja Küllike Valk

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA MAIS.

T, 1. mai kl 15 – Heino Noore eluraamatu esitlus Läänemaa Ühisgümnaasiumis. **Kl 18.30** toomkoori proov (Jaanimaja).

R, 4. mai kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

L, 5. mai kl 9-14 talgud „Teeme ära.“ Registreeruda on võimalik „Teeme ära“ kodulehel.

Talgujuht: Kalle Jätsa, kallejatsa@gmail.com, 5062508. Teeme ära talgukood: 180313003

P, 6. mai kl 11 ülestõusmisaja 6. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. Teema: Südame kõne Jumalaga. Teenivad kaplan Tuuli Raamat ja Kalle Jätsa. (Toomkirik).

T, 8. mai kl 18.30 toomkoori proov (Toomkirik).

N, 10. mai kl 19.30 Kristuse taevaminemispüha Soomekeelne missa. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Toomkirik).

R, 11. mai kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 19 Kalmari toomkiriku koori ja Haapsalu toomkoori ühine kontsert.** Sissepääs: vaba annetus (Toomkirik).

P, 13. mai kl 11 ülestõusmisaja 7. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. Emadepäev.

Konfirmatsioon. Lastekiriku hooaja lõpetamine. Teema: Püha Vaimu ootus. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Kristo Hüdsi, Teno Ilves ja organist Lia Salumäe. Esinevad noored muusikud (Toomkirik).

T, 15. mai kl 18.30 toomkoori proov (Jaanisaal).

R, 18. mai kl kell 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 18** segakoori proov (Jaanisaal).

L, 19. mai kl 16 piiblitund "Piibel kõõgis." Juudi rahvustoidu valmistamine. Vajalik registreerumine (Jaanimaja).

P, 20. mai kl 11 Nelipüha jumalateenistus armulauaga. Teema: Püha Vaimu väljavalamine. Teenivad kaplan Tuuli Raamat ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (Toomkirik).

T, 22. mai kl 18.30 toomkoori proov (Jaanisaal).

N, 24. mai kl 10 EELK Lääne praostkonna konverentsi avajumalateenistus (Jaani kirik). Teenivad piiskop Tiit Salumäe, praost Leevi Reinaru ja praostkonna vaimulikud.

R, 25. mai kell 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 18** segakoori proov (Jaanisaal).

P, 27. mai kl 11 Kolmainupüha sõnajumalateenistus. Teema: Varjatud Jumal. Teenivad Kristo Hüdsi, Teno Ilves ja organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 18** jumalateenistus De la Cardie hooldekodus.

TERE TULEMAST LÄÄNEMAA ÜHISGÜMNAASIUMI.

Dr. Heino Noor'e eluraamatu esitlus toimub täna Läänemaa Ühisgümnaasiumi saalis algusega kell 15. Avatud on kaks näitust: Heino Noor'e artiklid ja kirjutised ning aumärgid, meened ja kingitused. Kontsertosas esinevad C. Kreegi nim. Haapsalu Muusikakooli õpilased õp. Viive Marleen'i juhendamisel. Kõnelevad Haapsalu linnapea Urmas Sukles ja Lääne piiskop Tiit Salumäe. Raamatu koostamisest kõneleb autor Ago Pärtelpoeg. Päeva modereerib Heiki Magnus. Kohvilaua katavad Haapsalu linnavalitsus ja Naiskodukaitse Lääne ringkond. Oled oodatud!

EELK TÄNAB.

EELK tunnustab igal aastal nelipühade ajal eelmise aasta jooksul kõige rohkem panustanud kiriku töötajaid ja toetajaid. Õnnitlen Johannese Sõnumite kaudu Haapsalu koguduse ja Haapsalu linnaga seotud inimesi!

EELK Teeneteristi III järk

Muusikapedagoog, koorijuht ja helilooja Sirje Kaasik
Alveri preemia laureaat 2018 ja Saksa koguduse juhatuse esimees Frank Borchers

EELK aukiri

Koguduse juhatuse aseesimees Kristi Ainjärv
Muinsuskaitse järelvalveosakonna Läänemaa vaneminspektor Kalli Pets

EELK tänukiri

Koguduse vabatahtlik diakooniatöötaja Eve Aser
Koguduse raamatupidaja Indrek Huul
Koguduse jutlustaja Kalle Jätsa
Koguduse pühapäevakooli juhataja Sirje Jätsa
Koguduse vabatahtlik kaastöeline, Johannese Sõnumite toimetuse liige Tiia Laar
Koguduse endine perenaine Leida Niinemäe
Koguduse vabatahtlik diakooniatöötaja Tamara Pajo
Koguduse vabatahtlik lastetöö toetaja Angeliina Schwindt
Koguduse vabatahtlik kaastöeline, Johannese Sõnumite toimetaja, teoloog Karin Teder

INFO.

Tule Jaani kiriku juurde talgutele laupäeval 5. mail 2018 kell 9.

Koristame kiriku pööningu ja torni, koristame ka kiriku ümbrust ja sööme talgusuppi.

Kaasa võtta: kindad ja hea tuju.

Talgujuht, kontaktid: Kalle Jätsa, kallejatsa@gmail.com, 506 2508.

Teeme ära talgukood: 180313003

[Registreeru talgutele »](#)

JAANI KIRIK AVATAKSE TAAS TEELISELE.

Juba kuuendat aastat järjest avame Jaani kiriku muuseumi ööl 19. mail kl 18 - 21. Sellest alates saab külastada kirikut reedeti ja laupäeviti kell 11 - 14 ning pühapäeviti kell 13 - 16.

Hea sõber! Kui sa tunned, et tahad nimetatud projektis kaasa lüüa, siis ära kõhkle, vaid anna endast teada. Kontaktisikuteks on Tiiu Mihelson ja Lia Salumäe: tel 5303 9835, e-post haapsalu@eelk.ee. Sul avaneb meeldiv võimalus olla vajadusel teejuhiks neile, kes pühakotta astuvad. Sobivad kuupäevad leiad kodulehelt.

Lia Salumäe

KALMARI TOOMKOORI KONTSERT.

Reedel, 11. mail kl 19 esinevad toomkirikus Kalmari toomkiriku koor (dirigent ja organist Jan H Börjesson) ja Haapsalu Toomkoor (dirigendid Sirje Kaasik ja Lia Salumäe).

Kalmari Toomkiriku koor (Rootsi) on tegutsenud katkematult kauem kui sajandi ja koosneb pea 60

lauljast. Ettekandel on olnud J. S. Bachi Johannese passioon; W. A. Mozarti Reekviem ja G. Fr. Händeli Messias. Palmipuudepühal kanti Rootsis esmakordselt ette C. P. E. Bachi Luuka passioon. Varases repertuaaris on J. S. Bachi Jõuluoratoorium ja Magnificat; Dvořáki Stabat Mater ning Brahmsi, Fauré, Duruflé ja Bruckneri Reekviimid.

Kontserdid on toimunud Saksamaal, Itaalias, Hollandis, Soomes ja Poolas.

Alates 2016. aastast juhatab koori Jan H Börjesson (sündinud 1969). Ta on õppinud ja õpetanud Göteborgi muusikaülikoolis. Organistina on ta andnud kontserte kõikjal Rootsis, paljudes Euroopa riikides ning hiljuti USAs. Tal on olnud salvestusi nii oreliga kui ka Göteborgi St Pauli vokaalansambliga. Ta on üks rootsi juhtivaid orelieksperte ning on disponeerinud Kalmari toomkiriku uue orelit, mis on pälvinud nii riiklikku kui ka rahvusvahelist tähelepanu ja on kesksel kohal selleaastasel orelifestivalil. Lisaks paljudele orelikontsertidele tegeleb ta heliloomingu, arranžeerimise ja noodikirjastamisega.

Lydia Kalda

IN MEMORIAM - ANDRES AMMAS.

Lahkunud on armastatud õpetaja ja riigimees, hingelt suur ja südameelt soe inimene

7. aprillil saadeti Haapsalu toomkirikust viimsele teekonnale Andres Ammas. Teda tulid ära saatma kodulinlased, sõbrad, õpilased, kolleegid, aatekaaslased. Leinajate hulgas oli palju tuntud inimesi, teiste seas endine peaminister, Eesti Panga nõukogu esimees Mart Laar ja peaminister Jüri Ratas.

Matusetalitust juhtis piiskop Tiit Salumäe.

„See oli 7. detsembril 1991, mil Andres ja Anneli seisid siin koos oma leeripäeval. Täna oleme siin, et saata igavesele kodumaale üht selle koguduse juhtkonda kuulunud väarikat meest,“ ütles Salumäe matusekõnes.

Tiit Salumäe sõnul on vale ja julm öelda, et asendamatu inimesi ei ole olemas: „Ma väidan vastupidist – asendatavaid inimesi pole olemas. Emale hea poeg, abikaasale armas mees, pojale hea isa, õpilastele hea õpetaja, muusikutele suurepärase, absoluutse kuulumisega koorijuht, sõpradele unustamatu sõber, parteikaaslastele suure töövõimega inimene, kelle peale võis loota; ajalehe perele suurepärase juht ja kolleeg. Seda rida võiks jätkata. Andres on asendamatu.“

Salumäe tuletas meelde, et sihtasutuse Haapsalu Piiskopilinnus nõukogu liikmena aitas Ammas aluse panna vundamendile, millele toetub piiskopilinnuse praegune areng. Andrese üks ettevõtmisi riigikogu liikmena oli toomkiriku uue helisüsteemi muretsemine.

Salumäe meenutas möödunud aasta koraalimaratonit, kui 35 tunniga lauldi läbi lauluraamatu kõik 484 koraali. Kõik olid kutsutud kaasa laulma. Andresel olid päevad tööd täis ja ta tuli öösel – laulis kogu öö ja läks hommikul esimese bussiga tagasi Tallinna.

Peaminister Jüri Ratas kõneles leinatalitusel, et Andres Ammas oli Haapsalule niisama asendamatu kui Haapsalu linn temale: „Ta oli oma linna patrioot, koolipapa ja riigikogu saadik. Ta oli suure südamega mees, kes võitis sõpru ja austust sõltumata ilmavaatest või päevapoliitikast.“

Andres Ammas maeti Tallinna Metsakalmistule kuulsuste künka jalamile riigikogu liikmete ja Eesti taasiseseisvumise välja kuulutanud ülemnõukogu liikmete matmisalale. Muldasängitamisel kõneles

riigikogu esimees Eiki Nestor.

Andres Ammas suri teisipäeva öösel vastu 4. aprilli, ta oli poolteise kuu eest saanud 56. Veel surmaeelsel õhtul helistas ta Lääne Elu ajakirjanikule Urmas Laurile, et arutada temaga Hiiumaa laevatee süvendamist, mille kohta kavatses peaministrilt aru pärida. Kaks korda ütles Ammas kõne jooksul, et ta on väsinud, meenutas Lauri Lääne Elus.

„Teisipäev oli tal tavaline tööpäev. Ammas osales erakonna juhatuse koosolekul. Arutasime töiseid teemasid. Mitte miski ei ennustanud, et nii võib minna,“ ütles Lääne Elule Vabaerakonna esimees Andres Herkel.

Ajakirjanduses avaldatud rohketes järelhüüetes meenutati Ammast kui mitmekülgsete annete ja huvidega inimest.

Muusik, sõber ja kolleeg Haapsalu päevilt Ilona Aasvere ütles Lääne Elule: „Olen alati imetlenud tema haruldast töövõimet, ta oli kõige erakordsema töövõimega inimene, keda olen tundnud. Oma sõpradelt sai ta kaks hüüdnime - Maestro, mis iseloomustas tema loomingulist poolt, ja Komandör, mis võttis kokku tema juhiomadused. Andres oli mitmekülgne inimene ja truu sõber.”

Ettevõtja ja sõber Tiit Pruuli üles, et Andres oli üks südamlikumaid inimesi, üks ausamaid isamaalasi, üks parimaid poliitikuid. Tal oli absoluutne muusikaline ja inimlik kuulmine.

„Ta oli üks väheseid poliitikuid ja inimesi, keda ma vanas keelepruugis nimetan korralikuks inimeseks,“ ütles Lääne Elule kirjanik Mihkel Mutt, sõber ja erakonnakaaslane Isamaliidu päevilt. „Ta oli eetiline, teadis, mida on sünnis ja sobib teha. Teiseks oli ta Haapsalu ja Eesti patrioot. Et need kaks omadust – eetilisuus ja patriotism – kokku langevad, ei ole tavaline.“ Muti sõnul jäi Andres ka Tallinnas elades haapsallaseks.

Krista Aru, pinginaaber riigikogus, sõnas, et Andres oli hingelt suur ja südameelt soe inimene. Probleemid ja raskused mattis ta iseendasse, ta püüdis nendega ise toime tulla. Ta oli kõige ja kõigi jaoks alati olemas, siiralt ja avatult, mõtlemata iseendale.

Matusetalitust Haapsalu toomkirikus lõpetades ütles Tiit Salumäe: „Tänane ühine hetk siin saab peagi läbi, aga mälestused jäävad alles. Rahu Sulle, armas Andres.”

Andres Ammas

25. veebruar 1962 – 4. aprill 2018

1984 lõpetas Tallinna riikliku konservatooriumi muusikaõpetaja ja 1993 Tartu ülikooli ajakirjanduse eriala.

Töötas Haapsalu I keskkoolis õpetaja, õppealajuhataja ja direktorina; oli muusikaõpetaja ka Noarootsi gümnaasiumis ja Tallinna Konstantin Pätsi vabaõhukoolis.

Ta oli Lääne Elu üks asutajaid ja peatoimetaja 1992 - 1995 ja 1996 - 1999. Aastail 2011 - 2015 oli ta Vikerraadio saatejuht.

1990 - 1992 oli Eesti vabariigi ülemnõukogu liige, oli Eesti Kongressi saadik.

Aastast 2014 Vabaerakonna liige, varem olnud Isamaa, Isamaaliidu ja IRLi liige, Isamaaliidu peasekretär, peaministri nõunik ja büroo juhataja.

1993 - 2008 ja 2009 - 2013 Haapsalu linnavolikogu liige, 2002 - 2005 esimees.

1991. aastast Haapsalu Püha Johannese koguduse ja 1992. aastast nõukogu liige. Ta on olnud ka juhatuse aseesimees.

Lehte Ilves

SAAME TUTTAVAKS

Haapsalu koguduse uus sekretär - Tiiu Mihelson on naine nagu orkester

13. aprillist töötab Haapsalu koguduse sekretärina inglise keele õpetaja Tiiu Mihelson. Et koguduse kantselei on lahti vaid esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kl 9 - 15, jõuab ta Haapsalu

kutsehariduskeskuses inglise keelt õpetada ja sotsiaalmajas inglise keele kursust anda. Ta on koguduse aktiivne liige, laulab koguduse segakooris ja on olnud pühapäevakoolis õpetaja. Peale selle peab ta väikest puhkemaja.

„Lapsed elavad välismaal, lapselastega mul tegelda pole vaja, aga tahaksin midagi veel teha,” põhjendas ta sekretäriametisse asumist. Teise põhjusena nimetas Mihelson, et kutsekooli uus reform vähendas üldainete, sealhulgas inglise keele mahtu, nii et kahele õpetajale täiskoormust ei jagu. „Koormust peab saama see, kes kasvatab lapsi,” lisas ta.

Nii võttiski Mihelson kinni võimalusest kandideerida koguduse sekretäri kohale. Ta rääkis, et otsingus oli täpselt kirjas, mida sekretäriks nõutakse ja oodatakse.

„Sain vedada linnukese kõikide nõudmiste taha,” muigas 65aastane Mihelson. Tema CV on muljetavaldav. Õpetajaameti kõrval on ta veel juriidiliste aktide ja dokumentide tõlk, ta valdab inglise ja vene keelt, on aktiivne ja hea suhtleja. Arvuti kasutamises on ta vilunud, on käinud koolitustel ja saanud Haapsalu kolledžist haridustehnoloogi paberid (see ala on suuresti arvutiõpe).

„Tehniline külg mulle probleeme ei valmista, aga eks nõua iga töö õppimist ja sisseelamist,” ütles vaid nädalapäevad sekretäriametit pidanud Mihelson. „Palju on asju, mida tuleb meeles pidada. Täpsus on tähtis – et info läheb õigel ajal välja ja kõik toimingud saaksid õigesse raamatusse kirja.”

Inimesi käib koguduse kantseleis mõnel päeval rohkem, mõnel vähem. Näiteks ühel päeval käisid soomlased, kes lugesid annetusmüügi kuulutust. Tullakse muret kurtma või õpetaja jutule.

„Mina küsimusi ei lahenda, seda teeb õpetaja,” selgitas Mihelson.

Koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäe selgitas, et koguduse sekretär Lydia Kalda läks rootsi keele oskajana tööle Rannarootsi muuseumi ega saanud enam koguduses jätkata.

„Tiiu on hea valik, loodan et ta on ise ka rahul,” ütles Salumäe. Ta toonitas, et koguduse sekretäri töö amplituuda on väga lai: ta on koguduse tegevuse koordinaator, ta võtab vastu inimesi, kes tulevad kantseleisse matuse asjus kokku leppima, laulatamise või ristimise üle arutama; tema peal on kahe kiriku kontsertide korraldamise paberiasjandus jpm. „Tiiu tunneb inimesi, ta on olnud pühapäevakooli õpetaja ja nõukogu liige, tal on kõik eeldused olemas,” lisas Salumäe.

Tiiu Mihelson on pärit Iisakust, Haapsallu kolis ta koos abikaasa Aleskander Mihelsoniga 1977. aastal, mil abikaasa lõpetas õpingud Tallinnas. Aleksander Mihelson on tuntud ja tunnustatud restaureerimisfirma Resteh omanik ja juht.

Inglise filoloogia on Tiiu Mihelsoni teine haridus, esmalt oli ta hoopis algklasside õpetaja. Laulmise kõrval on ta teine kirk rahvatants, ta on ise tantsinud ja teisi juhendanud. Inglise keelt õppides ei jõudnud aga enam kaht jumalat teenida ja siis jäi tants kõrvale.

Mihelsonide peres on kaks last ja viis lapselast. Poeg elab ja töötab juba 15 aastat Peterburis. Ta juhib Taani ühe konteinerkaubanduse firma Venemaa osakonda. Tütar vahetas laste pärast kliimat ja elab Hispaanias. Käivitab seal oma koristusfirmat. Tütrel on neli last, pojal üks.

Oma hobidena loetles Tiiu Mihelson kepikõndi, ujumist, võimlemist ja laulmist. Kolm esimest on tervisele, neljas hingele. Rahmeldamine ja väljas ründamine on talle lapsest saadik meeldinud. Ta on kooliajal muusikakoolis laulmist õppinud, aga ühel ajal tuli valida, kas muusika või sport. Tookord

valis ta suusatamise ja uisutamise, muusikakool jäi pooleli.

„Seda muret, et tööd pole, küll ei ole,“ ütles Mihelson uue ameti kohta. „Esimene emotsioon on positiivne. Saan teha seda, mida olen õppinud, tunnen ka koguduse inimesi. Mul ei ole tekkinud hirmu, et ei saa hakkama. Kõik aitavad.“ Head abilised, sel ametikohal varem töötanud Lydia Kalda ja Lia Salumäe aitavad tal sisse elada.

Tiiu Mihelson

Sündinud 8. augustil 1952.

Tallinna ülikool 2001, inglise filoloog, magister; 2014 Haapsalu kolledžist haridustehnoloogia eriala.

1985 koolieelne pedagoogika ja psühholoogia; eripedagoogika lisaeriala.

Haapsalu kutsehariduskeskuse inglise keele õpetaja, juriidiliste aktide ja dokumentide tõlk.

Keeled: inglise ja vene.

Puhkemaja Siil omanik ja perenaine.

Abikaasa Aleksander Mihelson on restaureerimisfirma Resteh omanik ja juht.

Kaks last, viis lapselast.

Hobid: võimlemine, kepikõnd, ujumine, laulmine, reisimine, lugemine.

Lehte Ilves

LAULIS ISA, LAULIS POEGA.

20. aprilli õhtul esinesid Haapsalu Toomkirikus kaks suurepärast koori: Tallinna Poistekoor Lydia Rahula ja Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor Peeter Perensi juhatusel. Kontsert oli üks osa turneest, millega Eesti Meestelaulu Selts tähistab oma 30. aastapäeva.

Kumbki koor esines omaette plokiga ning lõpus lauldi ühiselt 2 laulu, millest viimane oli nimilaul: Veljo Tormise „Laulis isa, laulis poega“. Repertuaaris oli aegumatu klassika (Händel, Mozart, Brahms), meie vanemad ja uuemad autorid (Tormis, Pärt, Uusberg, Hunt, Rips-Laul). Märkimaks ära Norra helilooja Edvard Griegi 175. sünniaastapäeva, esitas meeskoor 2 laulu tema loomingust.

Poistekoori osas oli tavapäraselt nauditav väiksemate lauljate ingliahälte ja noormeeste toekamate partiide kooskõla. Meeskoor, teadagi, on täis võimu ja väge. Aga see vägi väljendub suurepäraselt nii valjult kui ka vaikselt laudes. Kontserdi lõpulauludes (aga mitte ainult) võis iga meele ja keharakuga tajuda, kuidas helid võlvide all võnguvad. Kaunis elamus kauni kevadpäeva õhtul!

Laulsid suured mehed,
laulsid väiksemad,
õeldes helikeeles:
elagu muusika!

Tiia Laar

POLITSEI JA PIIRIVALVE KAPLANITEENISTUS.

Politsei- ja Piirivalveameti kaplaniteenistus Kaplan Tuuli Raamat

Tutvustamaks Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) kaplanaati ja selle tööd, pean alustama väikese sõnaseletusega. Kes on kaplan? Kaplan on vaimulik, kes on kiriku poolt ametisse pühitsetud, kuid töötab ja teenib väljaspool kirikut – koolides, haiglates, politseis, vanglates, sõjaväes jm.

Mis on aga kaplanaat või kaplaniteenistus? See on kaplanitest ehk vaimulikest koosnev üksus, mis teenib ühte konkreetset tööloiku väljaspool kirikut. Politseikaplanaadi ülesanne on teenida politseijõududes hingehoidjatena politseiametnikele, olles ise vaimulikud ja politseiametnikud.

Politseikaplanaadi taust

Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) kaplanaadi ametlikuks alguseks loetakse 13. jaanuari 2008. Sellest ajast kuni tänaseni on kaplanaat toimunud kaitseväge kaplaniteenistuse heade tavade alusel, aga ka teiste maade kaplanaatide eeskujul, andes oma panuse ja pakkudes põhitööna hingehoiu teenust Politsei- ja Piirivalveametis.

PPA kaplaniteenistuse teerajajateks olid ülemkomissar Ulvi Põllu ja dr Tõnis Nõmmik, kes aitasid luua kaitseväge kaplanaadi eeskujul PPA kaplanaadi. Esimene politseikaplan Eestis alustas oma tööd 21. septembril 2007 ja siis algas kaplanaadi loomise ettevalmistamine PPA-s. Ametlikult ja fikseeritult Eesti politseis alustas kaplaniteenistus 13. jaanuaril 2008. Aastal 2010 Politseiamet ja Piirivalveamet ühendati ja loodi PPA ühendkaplanaat.

Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori käskkirjas „Põhimääruste kinnitamine“ lisa 3 punktis 5.5 määratletakse kaplanaadi põhiülesanded järgmiselt:

- teenistujate ja nende perekonnaliikmete nõustamine hingehoiu, moraali, eetika ja religiooni küsimustes;
- teenistujate peretoetusprogrammiga tegelemine;
- teenistujatele abi osutamine traagiliste teadete edastamisel (surmateadete edastamine);
- abistamine riiklike pühade ja tähtpäevade ning politsei tähtpäevade pidulike ürituste korraldamisel.

Kaplan politseis

Politseikaplanitel on kõrgem teoloogiline haridus, vaimuliku ordinatsioon ja läbitud politseiline erikoolitus või omandatud Sisekaitseakadeemia Politseikolledži Paikuse politseikoolis kõrgharidusega politseierialast koolitust mitteomavate politseiametnike täiendõpe. Eestis on kaplan vaimuliku staatuses olev politseiametnik.

Täna on igas PPA Eesti prefektuuris (Põhja, Lõuna, Ida ja Lääne) oma kaplan ja kaplanaadil peakaplan. Viimasena prefektuuridest sai 2016. aastal endale kaplani Lääne prefektuur. Hetkel on olemas ka kaks abikaplanit. Kaplaniteenistuse juhiks on peakaplan ja peakaplan allub PPA administratsiooni personalibüroo juhile. Kuna praegune peakaplan kuulub EELK-sse, siis annab ta oma tegevusest aru EELK peapiiskopile. Politseikaplanaat Eestis on oikumeeniline ja kaplanid erinevatest konfessioonidest.

Kaplanite igapäevatöö

Politseikaplanid osalevad politsei igapäevatöös. Töös osalemine annab võimaluse tutvuda politseinike murede ja rõõmudega ning olla kursis PPA töötajate tegeliku tööga. Koos töötamine ning reaalse olukordade lahendamine annab väga hea kontakti PPA inimestega.

Kaplani igapäevatöö on osalemine patrullis, toimkonnas, jaoskondade või kordonite külastamine, surmateadete edastamine, eravestlused, kodukülastused, koolituste korraldamine jne. Kõige olulisem on toetada politseiametnikke nende raskes töös ja aidata neid koormava töö tegemisel. Kaplanaadi missioon on lihtne, kuid väga sisukas „Teenida kohaloluga“ ja just seepärast on kaplanid igas olukorras koos PPA töötajatega.

Kaplanid on kaasatud PPA sisekoolituse plaani nii koolitajatena kui ka koolitatavatena. Kaplanid valmistavad ette ja annavad loenguid oma eriala piires. Tavapäraselt oodatakse kaplanitelt loenguid teemadel: religioonid, surmateate edastamine, stress ja sellest hoidumine, positiivne mõtlemine. Tänapäeva maailmas on multikultuursus ja eri religioonid just teemadeks, millest ollakse huvitatud, sest sellest ei teata väga palju. Samuti on eneseabi teemad olulised - kuidas suudan toime tulla rasketes olukordades iseendaga, kuidas saan üle hirmudest ja suudan jääda inimeseks igas olukorras.

Kaplanite ehk vaimulike erialastele koolitustel lisaks on ka politseiline täiendõpe TORK ehk tegutsemine ohu ja ründe korral. Koolitus sisaldab endas taktikat, enesekaitset, seaduste ja õiguste tundmist, lasketreeningut ning lasketesti. Tõepoolest, kaplanid on relvakandjad, sest oleme politseiametnikud. Samuti on prefektuuridel oma iseärasused, mis toovad endaga kaasa eriväljaõppe vajaduse, näiteks rannik ja saared, kus merepääste oskused on väga vajalikud. Ida ja Lõuna prefektuuris on aga piirialased teadmised hädavajalikud.

Politseikaplanaat ja koostööpartnerid

Läbi aastate on olnud kontakt USA politseikaplanite katusorganisatsiooniga International Conference of Police Chaplains (ICPC). Eesti Politseikaplanaat on ka Christian Police Associationi (CPA) liige. Hetkel on koostöö peamiseks vormiks regulaarne informatsiooni vahetamine. Koostöö on ka Saksa politseikaplanitega ja regulaarsed koostöökokkusaamised. Kontaktid on ka Soomega ja seal tegutseva ainukese politseikaplaniga. Käimas on koostöövõimaluste kaardistamine ja koostöö arengukava loomine.

Teenime kohaloluga, teenime Eesti rahvast.

Kaplan Tuuli Raamat

APRILLIKUU PIIBEL KÖÖGIS.

14. aprillil toimus järjekordne „Piibel köögis“. Piiblitunni pidas ka seekord Karin Teder ja teemaks olid kiusatused. Kiusatustega puutume kokku iga päev, oleme ju ainult inimesed ja ikka tuleb ette, et mugavusest, rumalusest või laiskusest anname mõnele kiusatusele järele. Ka Jeesusele ei olnud kiusatused võõrad, tema küll ei andnud neile järele, kuid Ta teab, millega meil tuleb võidelda. Jeesus oli 40 päeva kõrbes Saatana kiusata. Küll pakuti talle võimalust valmistada kividest leiba, küll kutsuda appi ingleid, kui ta müürit alla hüppab ja lõpuks ka võimu kogu maailma üle. Jeesus jäi kindlaks, vastates pühakirja sõnadega.

Tänu Jeesuse kindlameelsusele ja sõnakuulelikkusele on meil võimalus Teda appi paluda oma kiusatustes.

Söögiks valmistasime seekord vastavalt teemale „Janssoni kiusatust“, see on rootsi rahvustoit.

JANSSONI KIUSATUS

Koostis: 500 grammi kartulit. 1 mugulsibul (u 75 gr). Või. 100 gr anšoovise fileed (jätta alles pool vedelikust). 1,5 dl vahukoort. 0,5 dl piima. 2 spl riivsaia.

Valmistamine:

Soojenda ahi 225 kraadini.

Koori kartulid ning lõika need piklikeks viiludeks. Koori sibul ning lõika õhukesteks viiludeks. Prae sibul pannil võiga kuni see on kuldselt läbipaistev.

Määri ahjuvorm võiga ning pane sinna kihiti kartul, praetud sibul ja anšoovise filee. Alusta ja lõpeta kartuli kihiga.

Sega tassis vahukoor, piim ja anšoovise vedelik. Vala kaste kartulile. Puista kõige lõpuks peale riivsaia ning pane sinna peale õhukesed või tükid. Küpseta Janssoni kiusatust ahjus umbes 50 minutit.

Janssoni kiusatus on roog, mis eelkõige oli kasutusel kui õhtul peale kella kuut söödav toit. Vana kombe kohaselt pakuti seda külalistele lahkumiseinena kui külalised olid asumas pikale koduteele. Kuid tänapäeval on see toit leidnud auväärse koha rootslaste toidulaual ka jõulude ja ülestõusmispuhade ajal.

Ühe allika kohaselt on toit nime saanud ooperilaulja Per Adolf Janson'i (1844-1889) järgi, kellel oli

kombeks pakkuda hilisõhtul anšoovisegratääni õlle ja kangema napsuga. Väidetavalt oli see põhjuseks miks seda tüüpi gratääni hakati kutsuma Jansson'i kiusatuseks. Siiski ei leidnud selle toidu nimetus avalikku kasutuselevõttu enne kui 40 aastat peale ooperilaulja surma.

Rootsi Toiduakadeemia on oma 1989 aasta kalendris kirjutanud, et üks Stockholmi Östermalmi linnaosa jõukas proua, Elvira Stigmark (1886-1953) lasi oma kokal, pr Sofie Pauline Brogårde'l, ühel õhtusöögil nimetada anšoovisegratääni Jansson'i kiusatuseks samanimelise filmi järgi (filmi rootsikeelne pealkiri on Janssons frestelse, aastast 1928), kus meespeaosas mängis pr Stigmarki lemmiknäitleja Edvin Adolphson.

Meie järgmine ja selle hooaja viimane „Piibel köögis“ toimub 19. mail kell 16 Jaanimajas. Räägime sel korral juudi rahvast ja valmistame juudi rahvustoitu.

Sirje Jätsa

NATUKE NALJA.

Misjonär sammub läbi Aafrika kõrbe. Korraga ründavad teda kaks näljast lõvi. Misjonär suleb silmad, paneb käed kokku ja palub:

"Armas Jumal, tee nii, et neist lõvidest saaksid vagad kristlased!"

Kui ta silmad avab, põlvitavad lõvid tema ees lüval, käpad koos, ja palvetavad:

"Issand, õnnista seda toitu, mida Sa oled meile andnud."

PILTE APRILLI SÜNDMUSTEST.

EELK Rootsi praostkonna sinodi jumalateenistus Stockholmi Jaakobi kirikus 8. aprillil.

Leedu-Eesti-Läti 100. aastapäeva kontsert-palvus Anglikaani kirikus Brüsselis 21. aprillil.

Dr. Heino Noore eluraamatu esitlemine Tartu Pauluse koguduse majas 23. aprillil.

Eesti Vabariik 100. Haapsalu koguduse koorid kontsertreisil Seinäjoel 27. – 29. aprillil.

SÜNNIPÄEVAD MAIS.

1. mai	Mai-Ellen Koop	76
	Rutt-Regina Kelviste	
	Saima Lillep	
	Ants Murd	55
	Maie Soon	60
	Mai Liivamäe	45
2. mai	Maret Peikel	83
	Aase Saareväli	
4. mai	Tõnis Teller	
5. mai	Aet Peterson	
	Kaili Saarkopli-Kõre	
6. mai	Tõnis Vare	
	Jane Möll	
7. mai	Heli Murik	
	Kaido Erik	
9. mai	Maie Juur	
10. mai	Janelin Reimets	
11. mai	Aidi Vallik	
12. mai	Rando Aljas	
13. mai	Jako Tomingas	
14. mai	Rene Tammo	
17. mai	Hardi Lämmergas	40
	Keity Kurst	
	Maxwell Konstantin Weyandt	10
	Lisandra Leit	
19. mai	Valeri Valikov	
	Maximus Parbus	
20. mai	Liis Notton	
23. mai	Janek Herzmann	
	Kaire Marttila	
24. mai	Viljar Vunk	40
26. mai	õpetaja Peeter Paenurm	
	Merle Loodus-Adamson	
	Andres Aviste	
	Katrin Kaasik	30
27. mai	Meeri Mutso	94
28. mai	Milvi Pärn	
	Triin Leit	
	Janek Ratas	
	Thomas Sägi	10
	Helery Pokk	
29. mai	Sirje Ehala	
	Olavi Post	55
	Keiu Barndök	
	Katrina Kivi	
31. mai	Kregor Kuuskla	

Palju õnne sünnipäevaks ja õnnistust uueks eluaastaks!

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

Sind ma armastan südamest, Issand, mu vägi! Ps 18:2

Võtame Jumalat ja suhet Temaga väga tõsiselt. Me ei salli oma elus ainsatki tahtlikku pattu, ka mitte ühtegi pahet ega halba harjumust. Ootame igatsusega oma igapäevaseid palveaegu ning täname, kiidame ja ülistame Jumalat kogu südamest iga päev, kusjuures tänu ja ülistus moodustab suurema osa meie palvest. Samuti igatseme väga Jumala sõna järele ning loeme iga päev Pühakirja suure harduse ja pühendumusega, teades, et meie Jumal ise räägib meiega selle läbi. Meie mõtted tegelevad rohkem vaimulike asjadega, ka igapäevaseid asju püüame näha „vaimulikus võtmes“ ja igaviku seisukohalt.

Kas see on meiega nii? Või äkki pole me juba ammu tõeliselt meelt parandanud, olles kindlad, et meiega on niigi kõik korras. Palvetame ainult hädas ja selle pärast, mida vajame, mitte selle pärast, mida Jumal igatseb, ning unustame pahatihti tänada. Piibel seisab päevi puutumatu ning maine ja igapäevane elu on hõivanud kogu meie mõttemaailma. Kui tähtis on meile Jumal? Ilmselt mitte nii tähtis, kui meid armastav Universumi Valitseja peaks olema.

Jumalat tõsiselt võtta ja Talle austust anda, nii nagu Tema seda väärt on, suudame vaid siis, kui armastame Teda. Armastame Teda üle kõige — kogu oma jõust ja väest, kogu oma mõistuse, südame ja hingega. Mõtleme korraks sellele, kuidas käituvad teineteisega noored armunud. Nende mõlema südamesoov on teha kõik selleks, et tema armastatul oleks hea. Iseenda heaolu ei tule talle meeldegi, sest kuna ta armastab, on tema armastatu heaolu ka tema rõõm. Selline peaks meie südamehoiak olema ka Jumala suhtes. Meis peaks olema igatsus rõõmustada Teda, teha seda, mis Temale meeldib, olla Temaga pidevalt osaduses. Peaksime Jumala võtma kaasa kõigisse oma igapäevategemistesse, tegema kõike Tema jaoks, Tema heakskiidul, Tema rõõmuks. Kust saada sellist armastust? Armastustki võime paluda oma taevaselt Isalt, sest Tema on armastuse allikas. Ent saame armastust, mida palume, vaid siis, kui seda tõeliselt igatseme, sest iga armastus, ka armastus Jumala vastu, nõuab täielikku enesesalgamist. Saame, kui oleme selleks valmis. Kas oleme selleks valmis?

Kallis taevane Isa!

Sina armastad meid nii väga.

**Sa olid valmis loovutama oma kalli Poja meie eest,
et meie võiksime elada igavesti koos Sinuga.**

**Me palume, kingi meile oma armastust,
et me suudaksime, oskaksime ja tahaksime
kogu südamest armastada ja austada Sind,
nii nagu Sina oled väärt.**

**Tõmba meid, Issand, enda ligi,
et me näeksime Sinu armastuse palet
ja igatseksime olla Sinu omad igavesti.**

Karin Teder

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kl 9-15.
Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse leppida kokku (tel. 52 80635).

Telefon 473 7166, 473 7167.

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-post lisatakse kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Toomkirik ja piiskopilinnus Vaata www.haapsalulinnus.ee Kontakt: Marika Peberg, tel 5184664, 4725346. Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.

Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com.

Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com; 53477 633.

Lia Salumäe E-post: lialalumae@hotmail.com; 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte.ilves@gmail.com

Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Tiia Laar E-post: tiia.laar@gmail.com

Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.